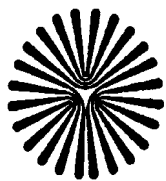

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه
پیام نور

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی
دانشکده: پیام نورفریمان
گروه علمی: جغرافیا

عنوان

موانع و چالش های یکپارچه سازی در تعاونی های تولید

نمونه موردی: دهستان میان ولایت، آبروان، پیوه ژن

استاد راهنما

دکتر شایان

استاد مشاور

دکتر مصطفی طالشی

نگارش

سمانه لورزئی

تیرماه ۱۳۸۸

دانشگاه پیام نور

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی
دانشکده: پیام نورفریمان
گروه علمی: جغرافیا
موانع و چالشهای یکپارچه سازی اراضی در تعاونیهای تولید

نمونه موردی: دهستانهای میان ولایت، آبروان، پیوه ژن

استاد راهنما:

دکتر حمید شایان

استاد مشاور:

دکتر مصطفی طالشی

نگارش:

سمانه لورزئی

سال تحصیلی 87-88

تقدیم به :

آنان که وجودم برایشان همه رنج بود و
وجودشان برایم همه مهر ،

توانشان رفت تا به توانایی برسم و
موهایشان سپید گشت تا رویم سپید بماند

و تقدیم به تکتیم عزیز :

به

پاس حمایت ها و همراهی هایش

تقدیر و تشکر:

خدای مهربان را شکر و سپاس می گویم که همواره سختی ها و نابسامانی ها را بر من آسان کرد ،
بذر امید و تلاش را در وجودم رویانید . بر خود واجب می دانم به مصداق (لم یشکر المخلوق ، لم
یشکر الخالق) از همه عزیزان ، اندیشمندان علم و تحقیق و استقلال که با هدایت ، تشویق ،
همکاری ، همدلی و با کمال صمیمیت و گشاده رویی ، در غنای این پژوهش مساعی و مساعدت
لازم را مبذول داشتند ، از صمیم قلب تشکر می نمایم و توفیق این بزرگواران را در راه اعتلای
فرهنگ و پژوهش و علم و استقلال این سرزمین را از درگاه خداوند مسئلت نمایم . چرا که اذغان

دارم بدون مساعدت ،هدايت ،همكاري و همدلي و همفكري و تشويق اين فرزندگان ،اين مهم به سرانجام نمي رسيد.

در ابتدا بر خود واجب مي دانم بهترين و صميمانه ترين قدرداني و سپاس خود را از استاد محترم جناب آقاي دكتور حميد شايان كه راهنمايي اين رساله را پذيرفتند و با صبر و حوصله تمام اين حقير را در مراحل مختلف اجراي آن هدايت فرمودند و از استاد محترم مشاور جناب آقاي دكتور طالشي كه با ارشادات و راهنمايي مفيد در طول تحصيل ، اينجانب را مورد لطف و عنايت بي شائبه اي قرار داده اند.

همچنين از جناب آقاي دكتور آزادي ،جناب مهندس ذبيحي مدير محترم نظام بهره برداري سازمان جهاد كشاورزي خراسان ،جناب مهندس بيك زاده، جناب مهندس محبي مدير عامل شركت شير حصار و كليه كساني كه به هر نحو ممكن در راه اين تحقيق به اينجانب كمك نموده اند تشكر و قدرداني مي نمايم.

فهرست مطالب

چكیده

پيشگفتار

فصل اول : كليات تحقيق

1.....مقدمه

3.....1-1- بيان مسئله

- 5.....2-1-سوالات تحقیق.....
- 5.....3-1-بیان فرضیه.....
- 7.....4-1-اهداف تحقیق.....
- 7.....5-1-پیشینه تحقیق.....
- 14.....6-1-اهمیت تحقیق.....
- 17.....7-1-روش تحقیق منطقه مورد مطالعه.....
- 18.....8-1-جامعه آماری و نمونه.....
- 19.....9-1-مشکلات تحقیق.....
- 20.....10-1-واژگان کلیدی.....
- 21.....منابع و ماخذ.....

فصل دوم: مبانی نظری تحقیق

- 25.....مقدمه.....
- 26.....1-2- توسعه.....
- 27.....2-2- توسعه پایدار.....
- 29.....3-2- توسعه پایدار ، توسعه پایدار روستایی.....
- 32.....4-2- مشارکت و توسعه.....
- 33.....5-2- مشارکت و مدیریت توسعه روستایی.....
- 35.....6-2- تعاون و توسعه.....
- 37.....7-2- تعاون و مشارکت.....

- 42-8-2-تعریف شرکت تعاونی.....
- 43-9-2- اصول و ارزش های تعاونی.....
- 43-10-2-محاسن شرکت تعاونی.....
- 44-11-2- انواع شرکت تعاونی.....
- 46-12-2-تاریخچه تعاونی در جهان و ایران.....
- 49-13-2- اصول و اهداف و اساسنامه شرکت تعاونی تولید.....
- 51-14-2-بررسی مفهومی یکپارچه سازی.....
- 52-15-2- یکپارچه سازی از نظر سطوح مختلف و ابعاد اجرایی و چالشهای آن.....
- 55-16-2- محاسن و مزیت های یکپارچه سازی.....
- 56-17-2- اثرات بازدارنده پراکندگی اراضی.....
- 58-18-2- الگوها و روش های یکپارچه سازی اراضی.....
- 61-19-2-یکپارچه سازی اراضی در جهان.....
- 63-20-2- یکپارچه سازی اراضی در ایران.....
- 66-21-2- مراحل انجام طرح یکپارچه سازی اراضی کشاورزی.....
- 67-22-2- نتیجه گیری.....
- 68-منبع و ماخذ.....

فصل سوم:شناخت ویژگیهای اکولوژیکی و اجتماعی ناحیه مورد مطالعه

- 73-مقدمه.....
- 74-1-3- روند تقسیمات سیاسی شهرستان مشهد.....

- 77.....2-3-2- موقعیت مناطق مورد مطالعه.....
- 77.....3-2-1- موقعیت جغرافیایی دهستان آبروان.....
- 77.....3-2-2- موقعیت و وسعت دهستان پیوه ژن.....
- 78.....3-2-3- موقعیت جغرافیایی دهستان میان ولایت.....
- 78.....3-3- توپوگرافی دهستان آبروان.....
- 80.....3-4- توپوگرافی دهستان پیوه ژن.....
- 82.....3-5- توپوگرافی دهستان میان ولایت.....
- 84.....3-6- پوشش گیاهی دهستان آبروان.....
- 84.....3-7- پوشش گیاهی دهستان پیوه ژن.....
- 87.....3-8- پوشش گیاهی دهستان میان ولایت.....
- 87.....3-9- وضعیت اقلیمی.....
- 89.....3-9-1- رژیم دما در دهستان آبروان و میان ولایت.....
- 89.....3-9-2- رژیم دما در دهستان پیوه ژن.....
- 90.....3-9-3- رژیم بارش در دهستان میان ولایت و آبروان.....
- 91.....3-9-4- رژیم بارش در دهستان پیوه ژن.....
- 92.....3-10- باد.....
- 92.....-آبروان.....
- 92.....-پیوه ژن.....
- 93.....-میان ولایت.....
- 93.....3-11- منابع آب.....

95.....	12-3- نوع خاک.....
95.....	-آبروان.....
95.....	-پیوه ژن.....
99.....	-میان ولایت.....
101.....	ویژگیهای اجتماعی.....
101.....	13-3- تعداد و توزیع جمعیت روستاهای عضو تعاونی میان ولایت.....
102.....	-آبروان.....
103.....	-پیوه ژن.....
104.....	14-3- ترکیب جمعیت.....
104.....	1-14-3- ترکیب جنسی جمعیت.....
105.....	2-14-3- ترکیب سنی جمعیت.....
109.....	15-3- وضعیت سواد.....
110.....	16-3- میزان مهاجرت در دهستانهای مورد مطالعه.....
112.....	17-3- تعاونیهای دهستان آبروان ، پیوه ژن و میان ولایت.....
113.....	نتیجه گیری.....
115.....	منبع و ماخذ.....

فصل چهارم: ویژگیهای اقتصادی

117.....	مقدمه.....
118.....	1-4- کشاورزی.....

- 118.....2-4 مالکیت اراضی.....
- 119.....3-4 زراعت.....
- 120.....4-4 اراضی زراعی.....
- 121.....5-4 اراضی باغی.....
- 125.....6-4 دامداری.....
- 125.....7-4 تعداد و انواع دام.....
- 127.....1-7-4 برآورد اشتغال زایی نیروی انسانی در فعالیت دهستان آبروان.....
- 128.....2-7-4 برآورد اشتغال زایی نیروی انسانی در فعالیت دهستان پیوه ژن.....
- 129.....3-7-4 برآورد اشتغال زایی نیروی انسانی در فعالیت دهستان میان ولایت.....
- 130.....8-4 فعالیتهای صنعتی.....
- 130.....1-8-4 صنایع تبدیلی.....
- 131.....2-8-4 اشتغال ایجاد شده و میزان درآمد حاصل از بخش صنعت.....
- 132.....9-4 فعالیتهای خدماتی.....
- 132.....1-9-4 اشتغال زایی حاصل از بخش خدمات.....
- 133.....نتیجه گیری.....
- 134.....منبع و ماخذ.....

فصل پنجم: نتایج و یافته های تحقیق:

- 136.....1-5 چگونگی اجرای طرح های یکپارچه سازی در شهرستان مشهد.....
- 138.....2-5 کاهش تعداد قطعات.....

- 140.....3-5- استفاده از ماشین آلات کشاورزی
- 142.....4-5- تغییرات مصرف آب
- 144.....5-5- میزان تغییرات ارزشی زمین
- 146.....6-5- هزینه و درآمد محصولات زراعی
- 146.....1-6-5- هزینه های تولید محصولات عمده زراعی
- 147.....الف) گندم و جو
- 149.....ب) لوبیا
- 150.....ج) پیاز
- 152.....د) گوجه فرنگی
- 153.....2-6-5- مقایسه هزینه محصولات زراعی کشت شده به تفکیک مراحل مختلف کشت
- 156.....7-5- پیامدهای ناشی از یکپارچه سازی در زمینه های مختلف تولید
- 158.....8-5- دیدگاه کشاورزان نسبت به میزان رضایت از اجرای طرح
- 162.....9-5- افزایش وسعت بهره برداریها
- 164.....10-5- گسترش سطح زیر کشت بهره برداران
- 165.....11-5- مقدار مساحت زیر کشت بهره برداران
- 166.....12-5- تعداد قطعات هر بهره بردار
- 167.....13-5- کاهش سطح تولید با اجرای طرح یکپارچه سازی
- 168.....14-5- میزان اعتماد بهره برداران
- 171.....15-5- مقدار مساحت زیر کشت بهره برداران
- 172.....16-5- تعداد قطعات هر بهره بردار

172..... 17-5- کاهش سطح تولید با اجرای طرح یکپارچه سازی

173..... 18-5- میزان اعتماد بهره برداران

174..... نتیجه گیری

فصل ششم: آزمون فرضیات

176..... مقدمه

176..... 1-6- آزمون فرضیات

176..... 1-1-6- آزمون فرض اول

177..... 2-1-6- آزمون فرض دوم

178..... 3-1-6- آزمون فرض سوم

179..... 2-6- نتایج کلی

181..... 3-6- مشکلات فراروی یکپارچه سازی

182..... 4-6- پیشنهادات و راهکارهای لازم

184..... 5-6- پیشنهادات کشاورزان برای اجرای بهتر شدن طرح های یکپارچه سازی

جدول (1)، بخش ها ، دهستان ها و مراکز شهری در شهرستان مشهد سال 1387.....	74
جدول (2)، نام مرکز، تعداد آبادی های وسعت دهستانهای شهرستان مشهد.....	76
جدول (3) میانگین درجه حرارت ماهیانه ایستگاه مشهد.....	89
جدول (4) متوسط درجه حرارت سالانه در ایستگاه امام تقی طی دوره آماری 1340-1387.....	90
جدول (5) میانگین بارندگی مشهد در دوره آماری 1340-1387.....	91
جدول (6) میانگین بارندگی ماهانه و سالانه در ایستگاه امام تقی 1387.....	92
جدول (7) تعداد چاههای دهستان آبروان.....	94
جدول (8) جمعیت روستاهای عضو تعاونی در دهستان میان ولایت.....	102
جدول (9) جمعیت روستاهای عضو تعاونی دهستان آبروان.....	103
جدول (10) جمعیت روستاهای عضو تعاونی پیوه ژن.....	104
جدول (11) ترکیب سنی و جنسی دهستان آبروان 1387.....	106
جدول (12) ترکیب سنی و جنسی دهستان پیوه زن 1387.....	107

جدول (13) ترکیب سنی و جنسی میان ولایت..... 108

جدول (14) مقایسه سطح سواد دهستانهای مورد مطالعه جمعیت 6 ساله و بیشتر سالهای 1375-

110..... 1385

جدول (15) ، میزان مهاجرت خانوارهای روستایی حوزه عمل شرکت تعاونی

آبروان..... 111

جدول (16) ، میزان مهاجرت خانوارهای روستایی حوزه عمل شرکت تعاونی پیوه

ژن..... 111

جدول (17) ، میزان مهاجرت خانوارهای روستایی حوزه عمل شرکت تعاونی میان

ولایت..... 112

جدول (18) ، سطح زیر کشت انواع محصولات زراعی و باغی دهستان

آبروان..... 122

جدول (19) ، سطح زیر کشت انواع محصولات زراعی و باغی دهستان پیوه

ژن..... 123

جدول (20) ، سطح زیر کشت انواع محصولات زراعی و باغی دهستان میان

ولایت..... 124

جدول (21) ، تعداد دامهای موجود در دهستان های آبروان ، پیوه ژن و میان

ولایت..... 126

جدول (22) ، میانگین تعداد قطعات اراضی کشاورزی قبل و بعد از اجرای یکپارچه

سازی..... 139

جدول (23)، توزیع فراوانی بهره برداران نسبت به تعداد قطعات

140.....اراضی

جدول (24)، میزان بهره گیری از ماشین آلات در مراحل مختلف تولید محصولات

143.....زراعی

جدول (25)، دیدگاه کشاورزان در مورد تغییرات ارزشی زمین بعد از

144.....طرح

جدول (26)، نظرات کشاورزان در مورد افزایش قیمت زمین بعد از یکپارچه سازی

145.....

جدول (27)، متوسط هزینه های تولید هر هکتار گندم در سال زراعی 87-86 به تفکیک زمینهای

یکپارچه و

148.....پراکنده

جدول (28)، هزینه های تولید یک هکتار لوبیا در سال زراعی 150

جدول (29)، هزینه های تولید پیاز در سال زراعی 151

جدول (30)، هزینه های تولید هر هکتار گوجه

152.....فرنگی

جدول (31)، مقایسه هزینه های اراضی یکپارچه و پراکنده به تفکیک مراحل مختلف

154.....کشت

جدول (32)، هزینه های تولید چهار محصول عمده در روستای مورد

155.....مطالعه

جدول (33)، نظر بهره برداران نسبت به تبعات مختلف یکپارچه سازی..... 157

- جدول (34)، توزیع میزان رضایت مندی بهره برداران از اجرای طرح.....159
- جدول (35)، سنجش رضایت مندی بهره برداران نسبت به حل مشکلات کشاورزی161
- جدول (36)، میانگین قطعات اراضی و وسعت سطح زیر کشت محصولات زراعی163
- جدول (37)، درصد سطح زیر کشت محصولات زراعی در قبل و بعد.....164
- جدول (38)، میزان مساحت زیر کشت بهره برداران.....166
- جدول (39)، میزان رضایت بهره برداران از اجرای طرح یکپارچه سازی.....166
- جدول (40)، توزیع فراوانی بهره برداران نسبت به تعداد قطعات اراضی.....167
- جدول (41)، نظرات بهره برداران نسبت به کاهش سطح تولید در اراضی زراعی.....167
- جدول (42)، سنجش میزان اعتماد بهره برداران.....169
- جدول (43)، مقدار مساحت زیر کشت بهره برداران.....171
- جدول (44)، میزان رضایت بهره برداران از اجرای طرح یکپارچه سازی.....171
- جدول (45)، توزیع فراوانی بهره برداران نسبت به تعداد قطعات اراضی.....172
- جدول (46)، نظرات کشاورزان نسبت به کاهش سطح تولید با اجرای یکپارچه سازی.....173
- جدول (47)، سنجش میزان اعتماد بهره برداران.....174
- جدول (48)، مقایسه تعداد قطعات اراضی مشارکت کنندگان در طرح یکپارچه سازی.....176
- جدول (49) آزمونهای f, t برای اثبات معناداری تفاوت میانگین تعداد قطعات.....177

- 75.....نقشه (1) ،موقعیت شهرستان مشهد و دهستانهای آن
- 79.....نقشه (2) ،توپوگرافی دهستان آبروان
- 81.....نقشه (3) ،توپوگرافی دهستان پیوه ژن
- 83.....نقشه (4) ،توپوگرافی دهستان میان ولایت
- 85.....نقشه (5) ،پوشش گیاهی دهستان آبروان
- 86.....نقشه (6) ،پوشش گیاهی دهستان پیوه ژن
- 88.....نقشه (7) ،پوشش گیاهی دهستان میان ولایت نوع خاک دهستان آبروان
- 97.....نقشه (8) ،نوع خاک دهستان آبروان
- 98.....نقشه (9) ،نوع خاک دهستان پیوه ژن
- 100.....نقشه (10) ،نوع خاک دهستان میان ولایت

فهرست نمودارها

- نمودار (1) ،سهم هزینه ها در مراحل مختلف کشت به تفکیک اراضی یکپارچه و پراکنده.....156

دانشگاه پیام نور چکیده پایان نامه

نام خانوادگی دانشجو : لورژئی	نام : سمانه
استاد راهنما : دکترحمید شایان	استاد
مشاور : دکتر مصطفی طالشی	
دانشکده علوم اجتماعی فریمان	رشته : جغرافیا
گرایش : برنامه ریزی روستایی	مقطع : کارشناسی ارشد
تاریخ دفاع : ۱۳۸۸/۴/۱۷	تعداد صفحات : ۱۸۵
صفحه	
عنوان پایان نامه : موانع وچالش های یکپارچه سازی اراضی درتعاونی های تولید نمونه موردی: دهستان های میان ولایت، آبروان ،پیوه ژن	
کلید واژه ها : موانع ،تعددقطععات، یکپارچه سازی ،تعاونی تولید، اعتماداجتماعی	
<p>یکپارچه سازی یکی از ضرورت های تغییرساخت اراضی کشاورزی به شمار می رود. اصولاً درچهارچوب اهداف اصلی توسعه کشاورزی همچون ارتقای تولیدوافزایش امنیت غذایی ،پایدارسازی منابع آب و خاک و افزایش فرصت های اقتصادی ورفاه عمومی ، یکپارچه سازی اراضی می تواند نقش مهمی داشته باشد.</p> <p>تحقیق حاضر درصددبررسی وتحلیل موانع وچالش های یکپارچه سازی درتعاونی های تولیددرروستاهای آبروان ،شیرحصاروپیوه ژن است. روش تحقیق ازنوع توصیفی-تحلیلی وداده های آن ازطریق پرسشگری از ۹۲ بهره برداربه روش تصادفی به دست آمده است.</p> <p>برای تجزیه وتحلیل داده ها ازجدول فراوانی وآزمون t استفاده شده است .نتایج نشان می دهدکه عامل پستی وبلندی وشیب زیاد،همچنین تعددقطععات زیرکشت بهره برداران وپایین بودن اعتماداجتماعی موانع اصلی اجرای یکپارچه سازی اراضی هستند.</p>	
محل امضای استاد راهنما	

پیشگفتار

یکی از اهداف اساسی توسعه روستایی کاهش نسبی سطح فقر و هدفهای ثانویه آن افزایش تولید و بهره‌وری، توزیع عادلانه منافع توسعه، تجدید ساخت تولید و... می‌باشد. این هدفها با توجه به ارزشها، ایدئولوژی‌ها و سیستم‌های حکومتی در کشورهای مختلف جهان یا از طریق برون‌نگری (توسعه از بیرون)، دیدگاه نوسازی و یا از طریق درون‌نگری -توسعه از پائین و درون‌زا و دیدگاه دگرگون‌سازی امکان‌پذیر تشخیص داده شد. هر یک از اینها علیرغم تباین و تفاوت، تغییر ساخت اقتصادی و اجتماعی از طریق اصلاحات ارضی و یکپارچه‌سازی اراضی زراعی جهت دستیابی به اهداف توسعه لازم و ضروری قلمداد کردند و برای گذار از ساختی به ساخت دیگر اصلاحات ارضی و فرآیند یکپارچه‌سازی را مهم شمردند. تا آنجا که اصلاحات ارضی یک پدیده پویا، تحول‌زا و توسعه‌زا قلمداد گردید که در صورت اجرای تمام اجزای آن بویژه یکپارچه‌سازی، مفاهیم تحول توسعه مصداق پیدا می‌کند (رضایی، 1377، 91).

در این راستا اصلاحات ارضی موفق علاوه بر اهداف اقتصادی، عدالت اجتماعی و سیاسی از طریق باز توزیع زمین، در برگیرنده تغییرات شکل، اندازه، توزیع فضایی، نحوه مالکیت، روش تولید و ساخت فضایی اراضی زراعی و به تبع آن روستایی نیز قلمداد گردید. که با اجرای یکپارچه‌سازی قابل تحقق بوده و مرحله‌ای از تغییر ساخت را ممکن می‌سازد. به عبارتی یکپارچه‌سازی فرآیندی است که با تغییر ساخت فضایی اراضی از طریق اصلاح و تحول در مدیریت مزرعه ضمن تحرک بخشی به اقتصاد روستا، تحول در ساختار فضایی نواحی روستایی را تحصیل می‌نماید.

در مناطق مورد مطالعه (دهستانهای پیوه‌ژن، آبروان، میان‌ولایت) بعد از اصلاحات ارضی، اراضی زراعی در میان زارعین صاحب‌نسق تقسیم گردید. قبل از اصلاحات ارضی مالکیت اراضی متعلق به یک عمده‌مالک بزرگ بوده که اراضی خود را در اختیار زارعین بهره‌بردار قرار می‌داده

است. این افراد به عنوان زارعین صاحب نسق شناخته شده و اراضی مالکین بزرگ در طی مراحل اصلاحات ارضی به این افراد واگذار گردید.

در مجموع دهستان آبروان و دهستان میان ولایت از نظر توپوگرافی در دشت و دهستان پیوه ژن در ناحیه کوهستانی واقع شده و از نظر منابع آب فقیر است. بدلیل کمبود آب و مشکلات ناشی از آب هر ساله تعدادی از روستاییان مجبور به مهاجرت از روستا می شدند که این پدیده در سالهای گذشته از شدت بالایی برخوردار بوده است.

کمبود آب، پراکنش اراضی زراعی در قطعات کوچک و هزینه های زمانی و مالی و همچنین تنشهای اجتماعی حقوقی ناشی از این پراکنش، اهمیت طرح یکپارچه سازی اراضی را در این منطقه بیش از پیش نمایان می سازد.

با توجه به سیاستهای وزارت جهاد کشاورزی در راستای تشویق کشاورزان به یکپارچه سازی اراضی جهت سهولت ارائه خدمات، امکانات و بهره برداری بیشتر از عوامل تولید، این تحقیق در دهستان های پیوه ژن، آبروان، میان ولایت شهرستان مشهد، شناسایی موانع و چالشهای مهم در یکپارچه سازی اراضی را مورد بررسی قرار داده است تا گام کوچکی در جهت اهداف و برنامه های توسعه روستایی برداشته شود (جهاد کشاورزی، ۱۳۷۶، ۱۵).

این پایان نامه در پنج فصل تهیه و تنظیم گردیده است که :

فصل اول: به مبانی نظری تحقیق یعنی طرح مسئله، سوالات تحقیق، فرضیه های تحقیق، اهداف و ضرورت تحقیق، پیشینه تحقیق اشاره شده است.

فصل دوم: به مبانی نظری تحقیق مانند تعریف تعاونی، انواع شرکت تعاونی، اصول و ارزش های تعاونی، محاسن شرکت های تعاونی، تاریخچه تعاونی در جهان، تاریخچه تعاونی در ایران، یکپارچه سازی اراضی، یکپارچه سازی اراضی در ایران و جهان، انواع یکپارچه سازی اراضی